

SATVERSMES TIESA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010.

Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS

PAR LIETAS Nr. 2022-16-05

IZSKATĪŠANAS ATSĀKŠANU TIESAS SĒDĒ AR LIETAS DALĪBNIEKU PIEDALĪŠANOS

Rīgā

2023. gada 3. oktobrī

Satversmes tiesa šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Irēna Kucina, Gunārs Kusiņš, Jānis Neimanis, Artūrs Kučs, Anita Rodiņa un Jautrīte Briede,

pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 85. pantu un Satversmes tiesas likuma 16. panta 5. punktu, 17. panta trešo daļu un 28.¹ pantu,

taisot spriedumu lietā Nr. 2022-16-05 “Par vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra 2021. gada 16. decembra rīkojuma Nr. 1-2/168 “Par Jūrmalas valstspilsētas pašvaldības domes 2021. gada 30. septembra saistošo noteikumu Nr. 38 “Grozījumi Jūrmalas pilsētas domes 2017. gada 12. janvāra saistošajos noteikumos Nr. 1 “Par transportlīdzekļu iebraukšanu īpaša režīma zonā Jūrmalas pilsētas administratīvajā teritorijā”” darbības apturēšanu” atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 115. pantam un likuma “Par nodokļiem un nodevām” 10. panta trešajai daļai un 12. panta pirmās daļas 6. punktam” (turpmāk – lieta Nr. 2022-16-05), kas ierosināta pēc Jūrmalas valstspilsētas domes pieteikuma (turpmāk arī – Pieteikuma iesniedzēja),

tiesneši apspriedē konstatēja:

1. Izskatāmajā lietā tiek apstrīdēta vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra (turpmāk – Ministrs) 2021. gada 16. decembra rīkojuma Nr. 1-2/168 “Par Jūrmalas valstspilsētas pašvaldības domes 2021. gada

30. septembra saistošo noteikumu Nr. 38 “Grozījumi Jūrmalas pilsētas domes 2017. gada 12. janvāra saistošajos noteikumos Nr. 1 “Par transportlīdzekļu iebraukšanu īpaša režīma zonā Jūrmalas pilsētas administratīvajā teritorijā”” darbības apturēšanu” (turpmāk – Rīkojums) atbilstība Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 115. pantam un likuma “Par nodokļiem un nodevām” 10. panta trešajai daļai un 12. panta pirmās daļas 6. punktam.

1.1. Pieteikuma iesniedzēja, atsaucoties uz piesardzības principu, ir pieņēmusi Jūrmalas valstspilsētas pašvaldības domes 2021. gada 30. septembra saistošos noteikumus Nr. 38 “Grozījumi Jūrmalas pilsētas domes 2017. gada 12. janvāra saistošajos noteikumos Nr. 1 “Par transportlīdzekļu iebraukšanu īpaša režīma zonā Jūrmalas pilsētas administratīvajā teritorijā”” (turpmāk – Saistošie noteikumi Nr. 38). Saistošie noteikumi Nr. 38 paredzēja palielināt nodevas apmēru un pagarināt piemērošanas periodu par transportlīdzekļu iebraukšanu īpaša režīma zonā Jūrmalā. Pašvaldības mērķis esot vērsts uz vides aizsardzību un pieļaujot veikt tādus pasākumus vai darbību ierobežošanu, kas var ietekmēt vidi vai personu veselību, pat tad, ja šī ietekme vēl neesot pietiekami izvērtēta vai zinātniski pierādīta. Pieteikuma iesniedzēja uzskata par nepamatotu Rīkojumā ietvertu argumentu, ka tās rīcībai, nosakot nodevas apmēru un periodu, trūkstot pamata. Nodevas noteikšana trīs *euro* apmērā un tās piemērošanas perioda pagarināšana esot vērsta uz satiksmes intensitātes mazināšanu īpaša režīma zonā Jūrmalā, veicinot transportlīdzekļu radīto kaitīgo emisiju samazinājumu un nodrošinot sabiedrības tiesības uz labvēlīgu vidi. Tāpat Pieteikuma iesniedzēja nepiekrīt Rīkojumā norādītajam, ka nodeva noteikta par Jūrmalas valstspilsētas administratīvās teritorijas centrālo ielu lietošanu, tādējādi pārsniedzot no tiesību normām izrietošo pilnvarojumu.

1.2. Ministrs Rīkojumā un atbildes rakstā norāda, ka Pieteikuma iesniedzēja, saņemot negatīvu atzinumu par Saistošajiem noteikumiem Nr. 38, neesot novērsusi tajā norādītos trūkumus pēc būtības, veicot vien tehniskus labojumus un redakcionālus precizējumus. Pieteikuma iesniedzēja, pieņemot Saistošos noteikumus Nr. 38, nav vērtējusi pašvaldības sniegto nodrošinājumu un tā samērīgumu ar nodevas likmes apmēru. Atbilstoši Ministru kabineta 2005. gada 28. jūnija noteikumu Nr. 480 “Noteikumi par kārtību, kādā pašvaldības var uzlikt pašvaldību nodevas” (turpmāk – Noteikumi Nr. 480) 4. punktam pašvaldība var noteikt nodevu kā atlīdzību tikai par tās sniegto nodrošinājumu, bet ne kā

preventīvu pasākumu. Ministrs secinājis, ka Pieteikuma iesniedzēja neesot pamatojusi, tieši kā Saistošie noteikumi Nr. 38 ir saistīti ar pašvaldības sniegtā nodrošinājuma palielinājumu, lai sasniegtu Noteikumu Nr. 480 11. punktā paredzētos mērķus. Tāpat Ministrs konstatējis, ka Saistošie noteikumi Nr. 38 neatbilstot likuma "Par pašvaldībām" 41. panta otrajai daļai un 43.¹ panta pirmajai daļai, jo paskaidrojuma rakstā neesot iekļauta informācija, kas pamatotu nepieciešamību vienlaikus paaugstināt iebraukšanas maksu un pagarināt nodevas piemērošanas periodu uz visu kalendāro gadu. Pieteikuma iesniedzēja neesot veikusi pienācīgu izvērtējumu par Saistošo noteikumu Nr. 38 ietekmi uz uzņēmējdarbības vidi attiecīgās pašvaldības teritorijā. Arī konsultācijas ar visām privātpersonu grupām neesot notikušas. No Pieteikuma iesniedzējas sniegtās informācijas neesot iespējams secināt kopējo transportlīdzekļu iebraukšanas reižu skaitu mēnešos, kad nodeva netiek piemērota, turklāt datus par to, cik no Jūrmalā laika periodā no oktobra līdz februārim iebraukušajiem transportlīdzekļiem nepieder jūrmalniekiem vai pilsētā reģistrētiem uzņēmumiem, pašvaldība neapkopo. Tādējādi neesot iespējams secināt, ka minētajos mēnešos tranzīta satiksmes intensitātes palielinājums caur pilsētu veidojas viesu un tūristu skaita pieauguma dēļ.

Lietā pastāv atšķirīgi lietas dalībnieku viedokļi tostarp par to, vai Saistošie noteikumi Nr. 38 pieņemti, ievērojot pilnvarojumu, kā arī to, vai ir pietiekami dati, kas pamatotu minēto saistošo noteikumu izdošanas nepieciešamību.

Satversmes tiesa secināja:

2. Sākotnēji lietas Nr. 2022-16-05 izskatīšana, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 22. panta desmito daļu, 28.¹ panta pirmo un 1.¹ daļu, tika noteikta rakstveida procesā.

3. Izskatot lietu rakstveida procesā, Satversmes tiesa secināja, ka tai papildus nepieciešams noskaidrot:

1. Noteikumu Nr. 480 4. punkts noteic, ka pašvaldību nodevu veidā apmaksā atlīdzību tikai par pašvaldību sniegto nodrošinājumu. Kādi argumenti pamato Pieteikuma iesniedzējas uzskatu, ka finanšu līdzekļi, kas izlietoti, izpildot pašvaldības autonomās funkcijas (2020. gadā: ielu, ceļu infrastruktūras uzturēšanai – 5 500 452 *euro*; sabiedrības veselības,

sabiedriskās kārtības un drošības nodrošināšanai – 2 904 386 *euro*; dabas, īpaši aizsargājamo kultūrvēsturisko teritoriju un kultūras pieminekļu aizsardzībai – 4 704 976 *euro*), var tikt uzskatīti par nodrošinājumu, kas pamato pašvaldības nodevas par iebraukšanu īpaša režīma zonā noteikšanu? Ja minētie ieguldījumi ir uzskatāmi par nodrošinājumu, vai plānotie ieņēmumi no nodevas trīs *euro* apmērā, kas gadā ir ap 4 000 000 *euro*, kalpo kā atlīdzība par šādu nodrošinājumu?

2. Vai un kā Pieteikuma iesniedzēja pirms Saistošo noteikumu Nr. 38 pieņemšanas ir vērtējusi iespējamus ar vidi saistītos riskus Jūrmalas valstspilsētas teritorijā? Kādus ieguldījumus no nodevas ieņēmumiem Pieteikuma iesniedzēja ir veikusi un plāno veikt, lai Jūrmalas valstspilsētā uzlabotu vidi?
3. Kā, pieņemot Saistošos noteikumus Nr. 38, tika ņemtas vērā to Jūrmalas valstspilsētas iedzīvotāju tiesības uz labvēlīgu vidi, kuri nedzīvo īpaša režīma zonā?
4. Kādi argumenti pamato nepieciešamību piemērot nodevu par transportlīdzekļu iebraukšanu īpaša režīma zonā Jūrmalā visa gada garumā, ņemot vērā, ka Jūrmalas pilsētas domes 2013. gada 25. jūlija saistošo noteikumu Nr. 28 “Par transportlīdzekļu iebraukšanu īpaša režīma zonā Jūrmalas pilsētas administratīvajā teritorijā” paskaidrojuma rakstā norādīts, ka uzņēmējdarbībai Jūrmalas valstspilsētā piemīt izteikta sezonālitate?
5. Kādi Ministra apsvērumi pamato to, ka jāveic konsultācijas ar privātpersonām arī gadījumos, kad tiek pieņemti saistošie noteikumi, kas noteic nodevas piemērošanu? Ja tās bija jāveic, tad kādā apjomā?
6. Kādēļ Ministrs uzskata, ka paskaidrojuma rakstā sniegtā informācija par Pieteikuma iesniedzējas veiktajiem ieguldījumiem (ielu, ceļu infrastruktūras uzturēšanā, sabiedrības veselības, sabiedriskās kārtības un drošības nodrošināšanā, dabas, īpaši aizsargājamo kultūrvēsturisko teritoriju un kultūras pieminekļu aizsardzībā) nav pietiekama, lai secinātu, ka no nodevas gūtie ienākumi ir saistīti ar ieguldījumiem pašvaldības nodrošinājumā?

4. Ar Satversmes tiesas tiesneša 2022. gada 26. augusta lēmumu par pieaicināto personu lietā Nr. 2022-16-05 tika atzīta valsts sabiedrība ar ierobežotu

atbildību “Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”. 2022. gada 29. septembrī saņemts pieaicinātās personas viedoklis, kurā sniegta tās rīcībā esošā informācija par emisiju daudzumu Jūrmalas valstspilsētā laika periodā no 2017.-2019. gadam. Ņemot vērā minēto, papildus nepieciešams noskaidrot, vai un kādi ir aktuālie dati par piesārņojuma izmaiņām Jūrmalas valstspilsētas teritorijā laika periodā no 2021. gada līdz 2023. gadam.

Tādējādi lietas Nr. 2022-16-05 izskatīšana atsākama tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos.

5. Satversmes tiesas likuma 28. panta septītā daļa noteic, ka tiesas sēdē pēc lietas dalībnieku uzklaušīšanas, ja nepieciešams, tiek uzklaušītas pieaicinātās personas.

Lietas sagatavošanas laikā, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 22. panta otrās daļas 2. punktu, tika noteiktas šādas pieaicinātās personas: Latvijas Republikas Saeima, Tieslietu ministrija, Satiksmes ministrija, valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”, biedrība “Latvijas Lielo pilsētu asociācija”, biedrība “Latvijas Pašvaldību savienība”, *Dr. iur.* Kitija Bite un “Jūrmalas aizsardzības” biedrība.

Ņemot vērā lēmumā minēto, par pieaicinātajām personām lietā atzīstamas arī Finanšu ministrija, Vītauta Dižā Universitātes Bioekonomikas fakultātes viesprofesors *Dr. oec.* Kārlis Ketners, Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes docents *Dr. iur.* Edvīns Danovskis un Artūrs Toms Plešs, kas ieņēma vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra amatu Rīkojuma izdošanas laikā. Viedokļa sniegšanai minētās personas uzaicināmas uz tiesas sēdi ar lietas dalībnieku piedalīšanos.

Savukārt, iepazinusies ar pieaicināto personu – Latvijas Republikas Saeimas, Tieslietu ministrijas, Satiksmes ministrijas, *Dr. iur.* Kitijas Bites, biedrības “Latvijas Pašvaldību savienība”, biedrības “Latvijas Lielo pilsētu asociācija” un “Jūrmalas aizsardzības” biedrības – viedokļiem, Satversmes tiesa atzīst, ka tajos ietvertie apsvērumi ir skaidri un pietiekami lietas apstākļu noskaidrošanai. Tādējādi nav nepieciešama minēto personu uzklaušīšana tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos.

Nemot vērā minēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 26.–28.¹ pantu, Satversmes tiesa

nolēma:

1. Atsākt lietas Nr. 2022-16-05 “Par vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra 2021. gada 16. decembra rīkojuma Nr. 1-2/168 “Par Jūrmalas valstspilsētas pašvaldības domes 2021. gada 30. septembra saistošo noteikumu Nr. 38 “Grozījumi Jūrmalas pilsētas domes 2017. gada 12. janvāra saistošajos noteikumos Nr. 1 “Par transportlīdzekļu iebraukšanu īpaša režīma zonā Jūrmalas pilsētas administratīvajā teritorijā”” darbības apturēšanu” atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 115. pantam un likuma “Par nodokļiem un nodevām” 10. panta trešajai daļai un 12. panta pirmās daļas 6. punktam” izskatīšanu pēc būtības tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos **2023. gada 17. oktobrī plkst. 11.00** Satversmes tiesas sēžu zālē (Rīgā, Jura Alunāna ielā 1).

2. Aicināt uz tiesas sēdi:

1) lietas dalībniekus:

- a) pieteikuma iesniedzēju – Jūrmalas valstspilsētas pašvaldības domes pārstāvi;
- b) amatpersonu, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministru;

2) pieaicinātās personas:

- a) Finanšu ministrijas pārstāvi;
- b) Vītauta Dižā Universitātes Bioekonomikas fakultātes viesprofesoru *Dr. oec.* Kārli Ketneru;
- c) Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes docentu *Dr. iur.* Edvīnu Danovski;
- d) Artūru Tomu Plešu, kas ieņēma vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra amatu Rīkojuma izdošanas laikā.

3. Nosūtīt lietas dalībniekiem un pieaicinātajām personām šā lēmuma kopiju.

4. Nosūtīt Finanšu ministrijai, *Dr. oec.* Kārlim Ketneram, *Dr. iur.* Edvīnam Danovskim un Artūram Tomam Plešam pieteikuma

Nr. 62/2022, atbildes raksta, kā arī Jūrmalas domes 2022. gada 22. aprīļa vēstules Nr. 1.1-27/22n-2219 un tās pielikuma kopijas.

5. Lūgt valsts sabiedrībai ar ierobežotu atbildību “Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” rakstveidā iesniegt šā lēmuma secinājumu daļas 4. punktā minēto informāciju Satversmes tiesai līdz 2023. gada 11. oktobrim.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs

Aldis Laviņš